महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ

'बालभारती', सेनापती बापट मार्ग, पुणे-४११००४

फोन : ०२०-२५६५१४६५/६६/६७/६८ फॅक्स क्र : ०२०-२५६५६०४६

परिपत्रक

विषय : इयत्ता दहावी मूल्यमापन योजना आणि कृतिपत्रिका आराखडा बदलाबाबत ....

उपरोक्त संदर्भाधीन विषयान्वये इयत्ता दहावीसाठी विषयनिहाय मूल्यमापन योजना आणि कृतिपत्रिका आराखड्यासंदर्भात मूल्यमापन आराखडा पुस्तिका प्रकाशित करण्यात आलेल्या आहेत. यास अनुसरून इयत्ता दहावीच्या कृतिपत्रिकांचे प्राश्निकांसाठीचे प्रशिक्षण राज्य मंडळामार्फत घेण्यात आलेले आहे. सदरहू कृतिपत्रिकांच्या अनुशंगाने खालील विषयांच्या संदर्भात कृतिपत्रिका आराखड्यांमध्ये बदल सुचविण्यात आलेले आहेत. हे बदल माध्यमिक स्तरावर अध्यापन करणारे शिक्षकांच्या निदर्शनास आणावेत. सदरचे परिपत्रक पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या www.ebalbharati.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आले आहे.

सोबत : कृतिपत्रिका आराखडा बदल तक्ता

(डॉ. सुनिल मगर)
संचालक,
पाठ्यपुस्तक मंडळ, पुणे ४

क्रमांक : ह/भाषा-भाषेतर/ 7805
दिनांक : 30.10.2018

प्रत : माहितीस्तव सविनय सादर

१. मा. अप्पर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
२. मा. आयुक्त, शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मध्यवर्ती इमारत, पुणे ४११ ००१

प्रतिलिपी : माहितीसाठी व आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी

(१) शिक्षण संचालक, (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
(२) संचालक, महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, पुणे
(३) अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे
(४) विभागीय शिक्षण उपसंचालक, सर्व विभाग
(५) सचिव, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे
(६) शिक्षणाधिकारी माध्यमिक/शिक्षण निरीक्षक बृहन्मुंबई, सर्व जिल्हा परिषद
(७) शिक्षण प्रमुख/शिक्षणाधिकारी/प्रशासन अधिकारी, महानगरपालिका सर्व

इयत्ता दहावी कृतिपत्रिका आराखड्यातील बदल

क्र.	विषय	घटक	प्रचलित कृतिपत्रिकेतील प्रश्न	बदल
१	**संस्कृत–संयुक्त (आनन्द) द्वितीय/तृतीय भाषा**	चतुर्थः विभागः लेखनकौशलम् **प्र.४ (अ)**	उपपदविभक्तेः उपयोगं कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुरुत |	विशिष्टविभक्तेः उपयोगं कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुरुत |
		पंचमः विभागः **प्र.५ (अ)**	पृथक्करणम् | नाम, सर्वनाम, क्रियापदम्,धातुसाधित-विशेषणम्–एतेषां रूपाणि पृथक्कुरुत | (१० तः ८) १/२ X ८	पृथक्करणं कुरुत | ह्या प्रश्नात ५अ–१ व ५अ–२ अशा दोन वेगळया तालिका द्याव्यात. **५अ–१** नामानि सर्वनामानि च पृथक्कुरुत | (५तः४) (१/२ X ४) **५ अ–२** क्रियापदानि– धातुसाधित विशेषणानि च पृथक्कुरुत | (५तः४) (१/२ X ४)
		प्र. ५आ ३	समानार्थकं–विरुद्धार्थकं शब्दं लिखत | (४ तः २)	समानार्थकं– विरुद्धार्थकं शब्दं चिनुत | (१/२ X ४) (मंजूषा दातव्या) (योग्य उत्तरांची मंजूषा देणे अपेक्षित. (४ तः २) असा पर्याय नाही सर्व प्रश्न अनिवार्य)
		प्र. ५आ ४ (ग)	ग) शुद्धं पर्यायं चिनुत | (४ तः २) (कर्ता–क्रियापद–सम्बन्धः, विशेषण–विशेष–सम्बन्धः)	**प्र. ५आ ४ (ग)** हा उपप्रश्न वगळून त्या ऐवजी प्रश्न ४– योग्यं पर्यायं चिनुत मध्येच खालीलप्रमाणे (ग) हा पर्याय समाविष्ट करावा. प्र. ५(आ) ४ योग्यं पर्यायं चिनुत | (३ तः २) क) वाच्यम् आधारीकृत्य | ख) भवान्–त्वम् आधारीकृत्य | ग) विशेषण–विशेष्यम् आधारीकृत्य |
२	**मराठी प्रथम भाषा– कुमारभारती व मराठी द्वितीय भाषा– अक्षरभारती**	**विभाग २–पद्य प्र.२ (आ)**	०४ गुण – आकलन कृती ०४ गुण– काव्यसौंदर्यावर आधारित कृती	**पद्य आ–२** यातील ०८ गुणांसाठी कृतीची रचना खालील प्रमाणे असेल.कृतिपत्रिकेतील पद्य –अ (१) व इ मधील दिलेल्या पठित कविता सोडून पाठ्यपुस्तकातील इतर कोणत्याही दोन कवितांची नावे देणे. दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे त्यापैकी कोणत्याही एका कवितेवर वस्तुनिष्ठ स्वरूपातील आकलन कृती विचारणे. १/१ गुणांच्या ४ कृती– ०४ गुण व २/२ गुणांच्या २ कृती– ०४ गुण **कृतिपत्रिकेतील कृतीचे स्वरूप** खालील मुद्द्यांच्या आधारे कोणत्याही एका कवितेसंबंधी खालील कृती सोडवा. १) प्रस्तुत कवितेचे कवी/कवयित्री (०१ गुण) २) कवितेचा रचनाप्रकार (०१ गुण) ३) कवितेचा काव्यसंग्रह (०१ गुण)

P.T.O

				४) कवितेचा विषय (०१ गुण) ५) कवितेतून व्यक्त होणारा भाव (स्थायी भाव) (०१ गुण) ६) कवितेच्या कवींची/कवयित्रींची लेखन वैशिष्ट्ये (०२ गुण) ७) कवितेची मध्यवर्ती कल्पना (०२ गुण) ८) कवितेतून व्यक्त होणारा विचार (०२ गुण) ९) कवितेतील आवडलेली ओळ (०२ गुण) १०) कविता आवडण्याची वा न आवडण्याची कारणे (०२ गुण) ११) कवितेतून मिळणारा संदेश (०२ गुण) वरील कृतींपैकी कोणत्याही १/१ गुणांच्या ४ कृती व २/२ गुणांच्या २ कृती विचारणे.
		विभाग ५- उपयोजित लेखन प्र.५ (अ) (२)	सारांशलेखन १०० ते १२० शब्दांचा अपठित गद्य उतारा-०५ गुण	सारांशलेखन या घटकासाठी स्वतंत्र अपठित गद्य उतारा देऊ नये. त्याऐवजी **विभाग १- गद्य प्र.१ (इ) मधील** अपठित उताऱ्याचेच सारांशलेखन करणे अपेक्षित आहे. (०५ गुण)
३	**माय इंग्लिश कोर्सबुक – तृतीय भाषा (मराठी माध्यम)**	**विभाग 1** Language Study (भाषाभ्यास)	**प्रश्न क्र.** 1(A) मधील **कृति क्रमांक** 2 साठी चार वाक्ये दिली होती.	**प्रश्न क्र.** 1(A) मधील **कृति क्रमांक** 2 साठी दोनच वाक्ये दिली आहेत.
		विभाग 4 Unseen Passage अपठित उतारा	**प्रश्न क्र.** 4 (A) **व** (B) साठी दोन स्वतंत्र अपठित उतारे देण्यात आले होते.	**प्रश्न क्र.** 4 (A) **व** (B) साठी दोन स्वतंत्र अपठित उतारे न देता प्रश्न क्र. 4 (A) साठी दिलेला अपठित उताराच प्रश्न. क्र. 4 (B) साठी वापरावा.
		विभाग 5 लेखन कौशल्ये उपयोजित लेखन	**प्रश्न क्र.** 5 (A) **व** (B) **आणि प्रश्न क्र.** 6 (A) **व** (B) **मध्ये** उपयोजित लेखनासाठी अंतर्गत पर्याय देण्यात आले नव्हते.	**प्रश्न क्र.** 5 (A) **व** (B) **आणि प्रश्न क्र.** 6 (A) **व** (B) **मध्ये** उपयोजित लेखनासाठी दोन पर्याय देण्यात आले आहेत. **Que.5(A)** Letter Writing Informal Letter (or) Formal Letter **Que.5(B)** Dialogue Writing (or) Drafting a Speech **Que.6 (A)** Information Transfer Non- verbal to Verbal (or) Verbal to Non-verbal **Que.6 (B)** Expand the theme. 1. Expansion of Proverbs 2. News Report 3. Developing a story/narrating an

				experience with a given beginning or end. 4. Description of place, person, situation. **(वरीलपैकी कोणतेही दोन पर्याय परीक्षेत विचारले जातील.)**
४	**इंग्रजी कुमारभारती – प्रथम भाषा (इंग्रजी माध्यम)**	**विभाग 4** अपठित उतारे	**प्रश्न क्र. 4 (A) व (B)** साठी दोन स्वतंत्र अपठित उतारे देण्यात आले होते.	**प्रश्न क्र. 4 (A) व 4 (B)** साठी दोन स्वतंत्र अपठित उतारे न देता प्रश्न क्र. 4 (A) साठी दिलेला अपठित उताराच प्रश्न. क्र. 4 (B) साठी वापरावा.
		विभाग 5 लेखन कौशल्ये उपयोजित लेखन	1. **प्रश्न क्र. 5 (A) व (B), 6 (A) व (B)** मध्ये उपयोजित लेखनासाठी अंतर्गत पर्याय देण्यात आले नव्हते.	**प्रश्न क्र. 5 (A) व (B), 6 (A) व (B)** मध्ये उपयोजित लेखनासाठी दोन पर्याय देण्यात आले आहेत. **Que.5 (A)** Letter Writing Informal Letter (or) Formal Letter **Que.5 (B)** Dialogue Writing (or) Interview Questions **Que.6 (A)** Information Transfer Non-verbal to Verbal (or) Verbal to Non-verbal **Que.6 (B)** Speech Writing (or) Views/ Counterviews
		विभाग 6 **Creative Writing**	**प्रश्न क्रमांक 7 (A) व (B) च्या** Creative Writing मध्ये लेखनासाठी अंतर्गत पर्याय देण्यात आले नव्हते.	**प्रश्न क्रमांक 7 (A) व (B) च्या** Creative Writing –दोन पर्याय देण्यात आले आहेत. **Que. 7 (A)** Expand the theme (or) News Report **Que. 7(B)** Developing a Story यामध्ये पर्याय देण्यात आले आहेत.

(डॉ. सुनिल मगर)

संचालक,

पाठ्यपुस्तक मंडळ, पुणे ४